

STRUČNÝ VÝVOJ IZRAELSKÉ PRAVICE

- REVIZIONISTÉ
- SEKULÁRNÍ PRAVICE
- NÁBOŽENSKÁ A RADIKÁLNÍ PRAVICE

Marek Čejka

KOŘENY PRAVICE: REVIZIONISTICKÝ SIONISMUS

- Žádal „revizi“ sionismu prosazovaného Davidem Ben Gurionem a Chajimem Weizmannem
- Hlavní představitel **Vladimír Žabotinský** (1880-1940)
- Žabotinský zakládá v roce 1923 v Rize mládežnické hnutí **Bejtar**, v Palestině pak v roce 1925 hnutí **Cohar** (Svaz revizionistických sionistů) milici **Irgun** (1931) a **Novou sionistickou organizaci** (1935)
- Co nejrychlejší vznik židovského státu v širších hranicích, nejlépe za pomoci Velké Británie, případně i bez ní
- Důraz na národní hrdost, heroismus, sílu, soudržnost, odpor k levicovým doktrínám („rakovina sionismu“), avšak zároveň sekularismus

Vladimír Žabotinský (1880-1940)

- Rodák z Oděsy, založil „Židovskou organizaci pro sebeobranu“ před antisemitismem
- Novinář, intelektuál, spisovatel, voják
- Ovlivněn italským prostředím a později obdivovatel Mussoliniho a italského fašismu → odklon skrze antisemitismus kolem r. 1935
- Koncepce „Železné zdi“ vůči Arabům (1923)
- Jeho osobním tajemníkem byl Netanjahuův otec
- Zemřel v r. 1940 v New Yorku na zástavu srdce

Menachem Begin (1913-1992)

Vězněn v SSSR, prchá do Palestiny

Později vůdce Irgunu a protibritské revolty

V permanentním konfliktu s Ben Gurionem

1977-83 první pravcový premiér

Podpora osadnictví

1979 Campdavidský mír s Egyptem

Wanted Poster of the Palestine Police offering rewards for the capture of Irgun Z'vai Leumi members: 1. Menachem Begin; 2. Abraham Yehoshua Yehoshua; 3. Levi Roybo; 4. Reuben Franco; and 5. Marek Kahane.

Deir Yassin
massacre

IRGUN ZWA'Í L'ËUMI BE-EREZ JISRAËL
ORGANISATION MILITAIRE NATIONALE JUIVE D'EREZ JISP'
NATIONAL MILITARY ORGANISATION OF EREZ
poster for distribution in Central F

Radikalismus
revizionistického sionismu

Strana Cherut

- Založena 1948 Beginem jako dědic revizionismu
- Dlouho v opozici
- V 60. letech se přetransformuje na *Gachal* ze kterého vznikla v 70. letech strana Likud.

Strana Likud

- Založena 1973 jako dědic Chérutu a Gachalu
- Hlavní liberálně-pravicová strana
- Sekulární, ale blízká tradicionalistům (Sefardům)
- 1977 vítězí ve volbách a začíná novou éru izraelské politiky
- Prošla štěpeními, ale je nejvýraznější politickou silou v zemi

Jicchak Šamir
(1915–2012)

- Člen Irgunu a později Lechi alias „Sternova gangu“
- Přeždívká „Michael“
- Jeden z jeho hlavních vůdců po smrti Sterna
- Zodpovědný za násilnosti Lechi → nikdy nebyl souzen
- Později pracovník Mossadu a člen Cherutu a Likudu
- Premiérem 1983-84 a 1986-92

Ariel Šaron (1928-2014)

- V mládí v Haganě a jednotce „101“, slavný generál
- Spoluzakládá Likud
- Podpora osad, jako ministr plánoval invazi do Libanonu (1982) → Sabra a Šatíla
- 2000 „procházka“ na Chrámovou horu → 2001 premiér
- Evakuace Gazy → Kadima
- Koma (2006-2014)

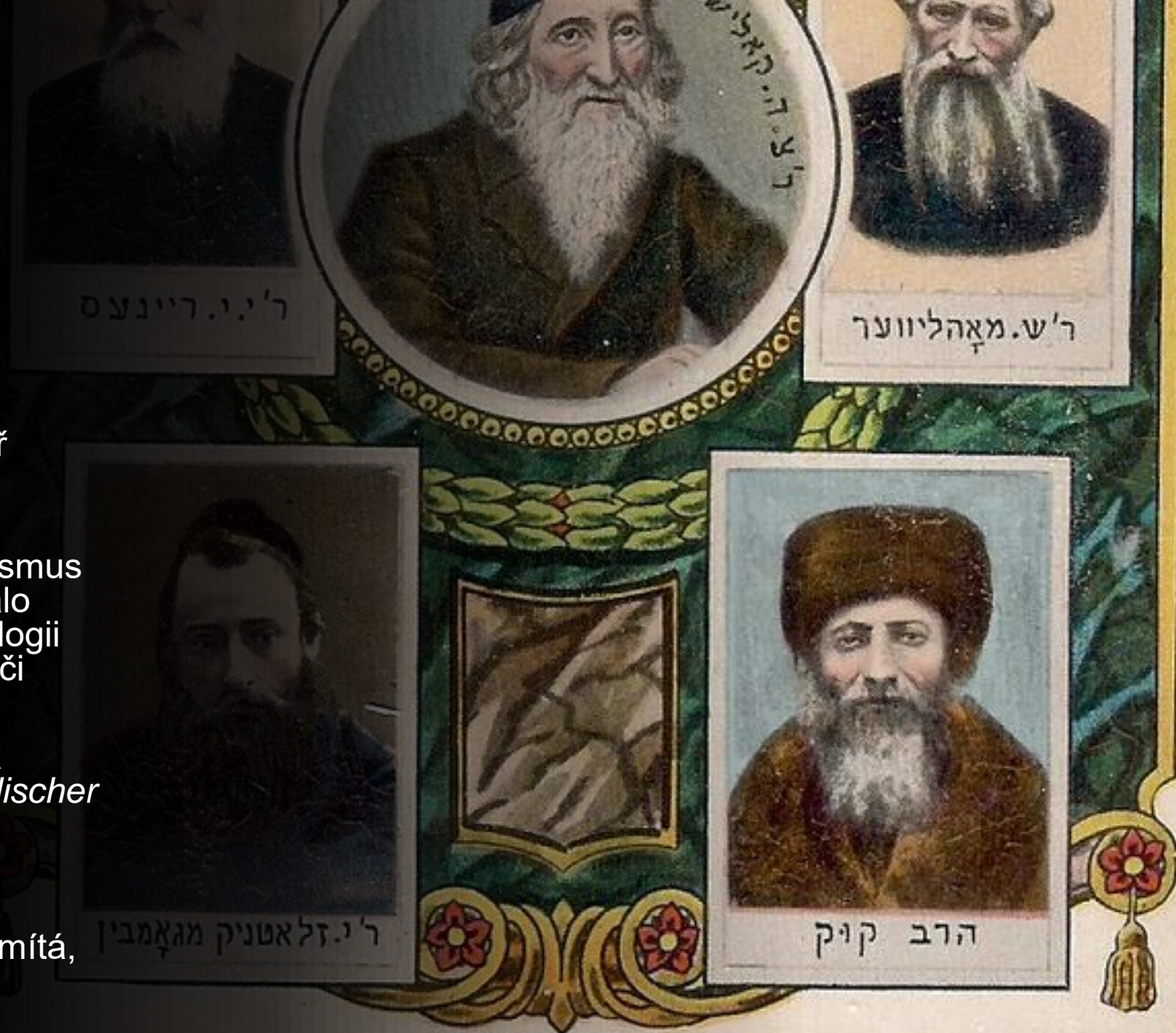
Benjamin „Bibi“ Netanjahu

- Narozen 1949
- Jistou dobu slavnější jeho bratr Jonatan („Joni“)
- Diplomat, charismatický řečník,
- Od r. 1988 poslancem za Likud
- Nejdéle sloužící premiér: **1996-99, 2009-2021, 2022-?**
- Podpora osad a charedim, ekonomický neoliberalismus
- Obviněn z řady ekonomických zločinů

KOŘENY NÁBOŽENSKÉ PRAVICE 1.

- V první pol. 20. stol. krystalizuje uvnitř judaismu nový náboženský proud: **NÁBOŽENSKÝ SIONISMUS**
- Usiloval spojit tradiční ortodoxní judaismus se sionistickým sekularismem, což dalo vznik nové nábožensko-politické ideologii (analogie některých forem islamismu či propojení křesťanství s politikou)
- Osobnostmi u jeho zrodu bylo několik evropských rabínů, mj. *Cvi Hirsch Kalischer* (1795–1874), *Jicchak Jaakov Reines* (1839–1915), ideologem se pak stal ***Jicchak Avraham Kúk*** (1865–1935)
- Většina rabínů komunity charedim odmítá, hlavně pak rabín Sonnenfeld

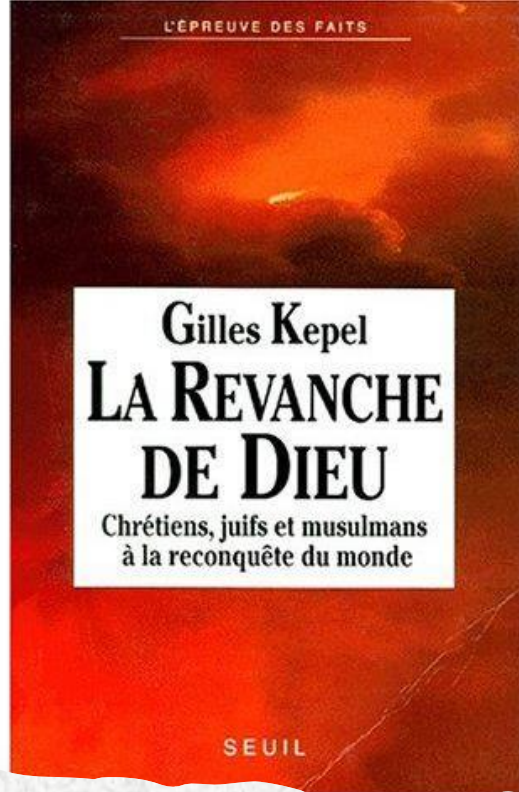

אשכול

KOŘENY NÁBOŽENSKÉ PRAVICE 2.

- Politickým vyjádřením náboženského sionismu v izraelské politice se stala **Národní náboženská strana (Mafdal)**
  - vznikla v r. 1956 spojením hnutí **Mizrachi** a **Ha-Poel Ha-Mizrachi**
- Nejdříve šlo spíše o středovou stranu („izraelští lidovci“), která propojovala sekulární a religiózní společnost
- Šestidenní válka přinesla však vzestup náboženského entuziasmu, fundamentalismu, radikalismu a mesianismu Strana Mafdal se pomalu začíná posouvat doprava a štěpit se

Gilles Kepel: „Boží pomsta“ (1991)

- Kniha reflektuje a srovnává globální vzestup náboženského fundamentalismu v islámu, judaismu a křesťanství.
- Ten se zvláště výrazně projevuje od druhé poloviny 20. století.

Mesianistické hnutí
Guš Emunim (Blok věrných)
a další formace napojené
na religiózní židovské
osadníky

- Idea „Velkého Izraele“
- Rabín *Moše Levinger*
(1935–2015)
- Budování osad v rozporu
se státní politikou
- Izolacionismus
- Narůstající extremismus
a konfrontace
s Palestinci

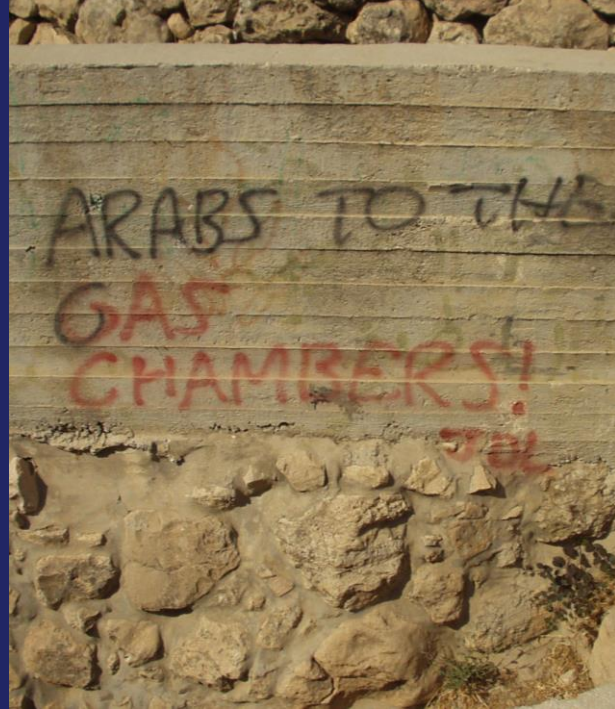
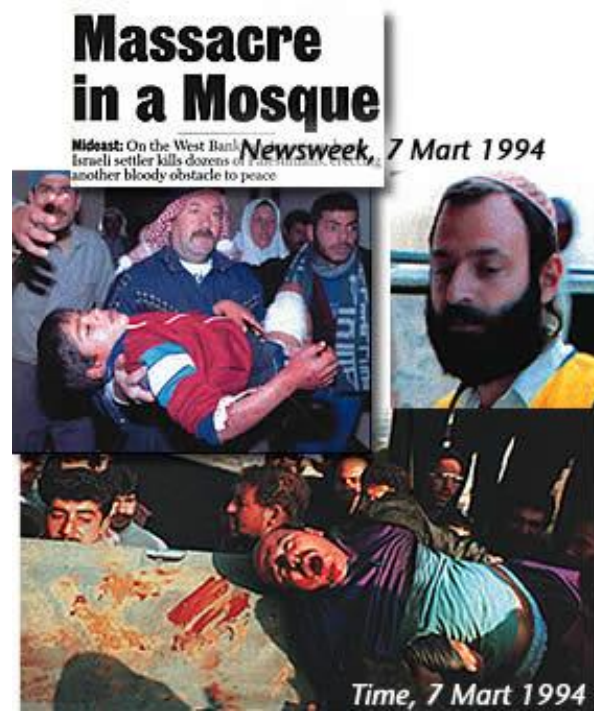

Rabín Kahane (1932-1990) a strana Kach

- V r. 1968 založil v USA Židovskou obrannou ligu
- Od r. 1971 žil v Izraeli imigroval do Izraele → JDL Israel → Kach.
- Rasismus i vůči židům, agresivita, teorie „TNT“
- V r. 1980 Kahane 6 měsíců v lochu za provokace na jeruzalémské Chrámové hoře.
- V r. 1984 Kach v Knesetu
- 1988 – „Lex Kahane“
- 1991 – atentát v New Jersey
- Po jeho smrti se kahanismus štěpí na:
  - nekompromisní ilegální kahanisty
  - legální neo-kahanisty

Extremismus kahanistů

„Balagán“ soudobé izraelské radikální a náboženské pravice

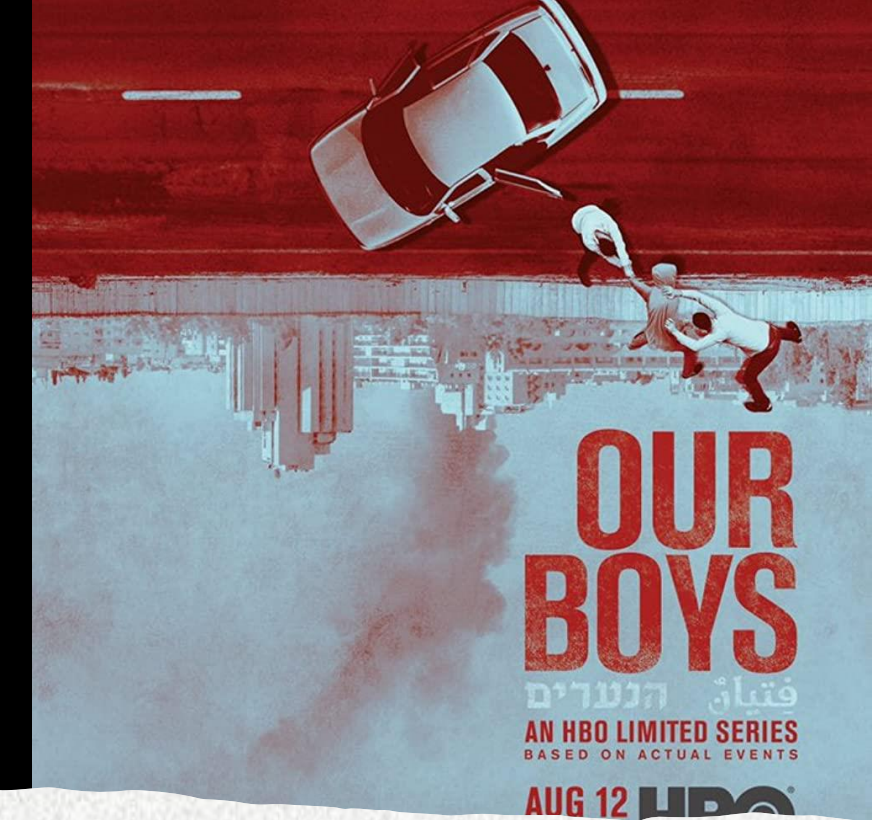
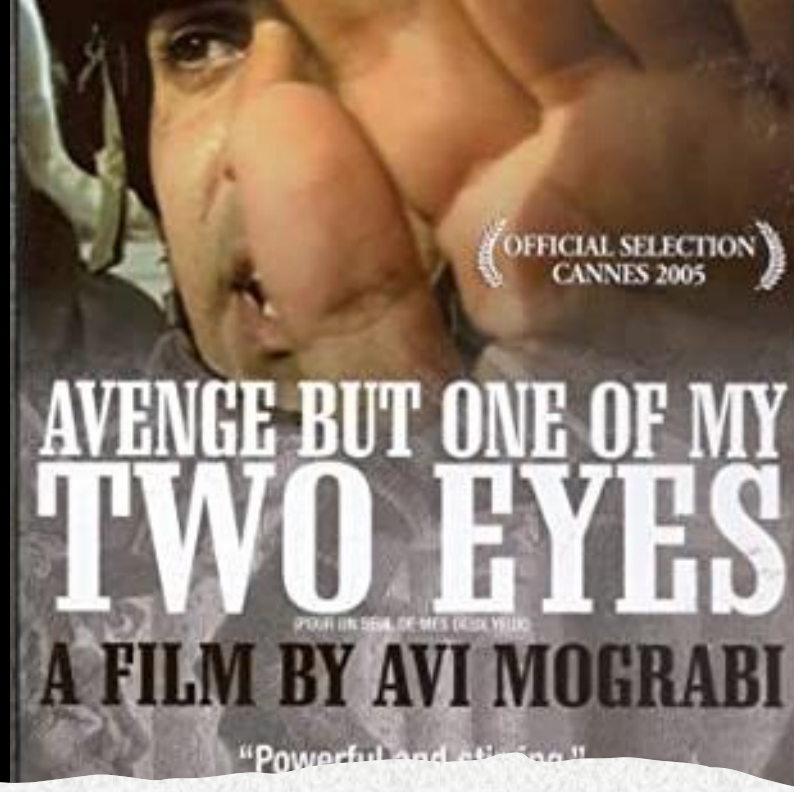

- Po zániku Mafdal v r. 2008 vznikla řada ideologicky velmi podobných stran
- Mezi nimi řada přeskupení, propojování, štěpení, vytváření volebních aliancí
- V nich se pohybuje mj. i bývalý premiér **Naftali Bennett**, **Ajelet Šakedová**, **Moše Feiglin** či vyložení extremisté jako **Michael Ben Ari** či **Baruch Marzel**
- K táboru radikální pravice patří též **Avigdor Libermann**, je však výrazně sekularistický

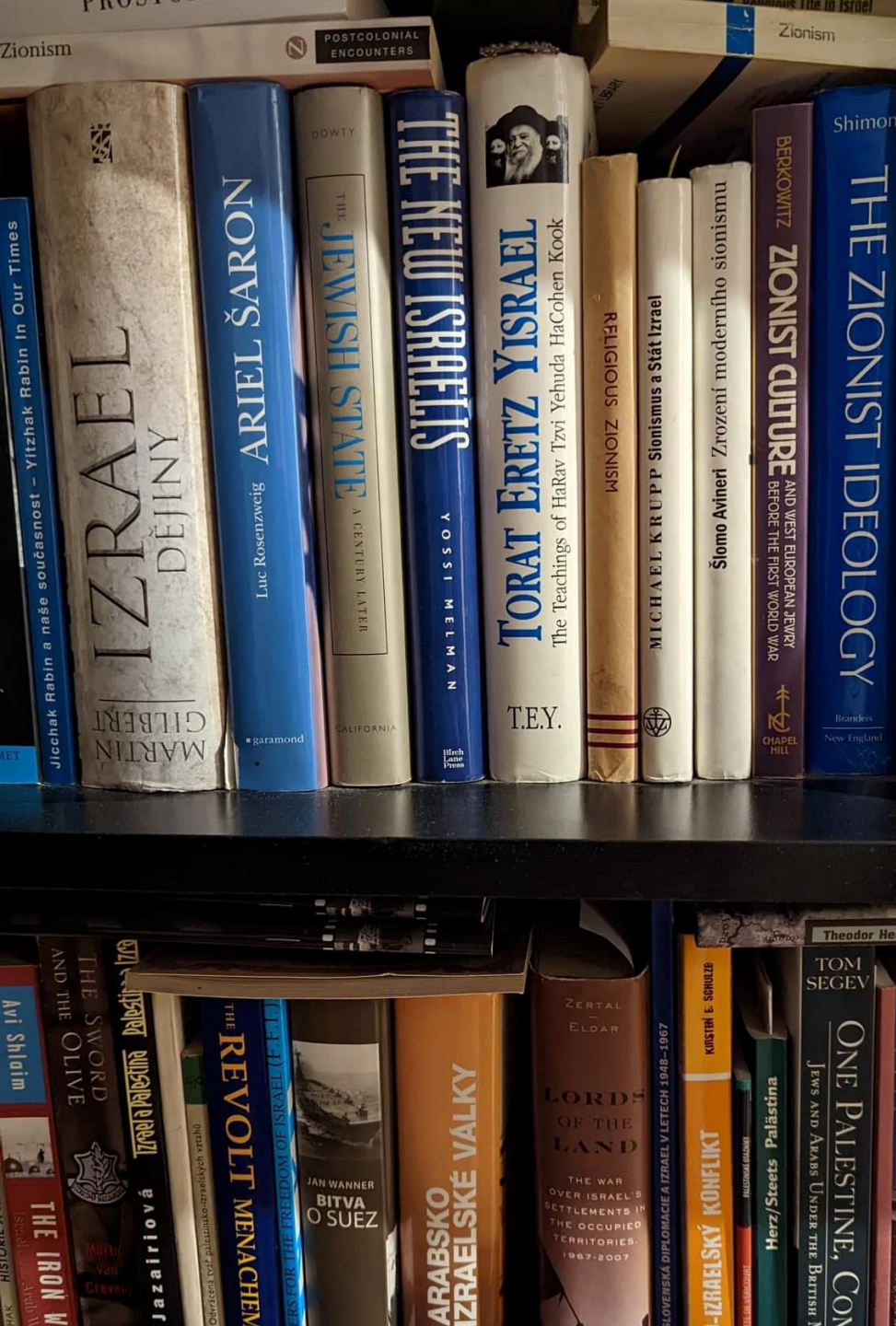

Strana náboženského sionismu (Tkuma) a strana Židovská síla

- Ve volbách 2022 získal celkem 14 křesel a je jejich koalice 3. nejsilnější formací
- Vzniká v r. 1998 odštěpením od Maafdal a spojuje se s dalšími menšími stranami do tzv. **Národní unie**. Od té doby zaznamenala řadu nepřehledných rozštěpů, transformací a uzavírání aliancí
- Podpora osadnictví, žádné kompromisy s Palestinci: buď se podřídí nebo budou „transferováni“
- V roce 2019 se stal předsedou Tkumy **Becalel Smotrič**
- Ve volbách 2021 se k Tkumě připojuje do volební koalice **neo-kahanistická strana Židovská síla (Ocma Jehudit)** vedená **Itamarem Ben-Gvirem**, agresivním extrémistou a provokatérem, obdivovatelem Barucha Goldsteina a Jigala Amira

Izraelská radikální pravice
v populární kultuře

Výběr z doporučených zdrojů:

- *Arian, A.: Politics in Israel: The Second Republic*, Chatham House Publishers, Inc., New Jersey 2005
- *Avineri, Š.: Zrození moderního sionismu*, Judaika, Praha 2001
- *Begin, M.: The Revolt: Story of Irgun*, Steimatzky, Tel-Aviv 1977
- *Čejka, M.: Judaismus a politika v Izraeli*, Barrister & Principal, Brno 2009
- *Čejka, M., Kořan, R.: Rabíni naší doby*, Barrister & Principal, Brno 2010
- *Kepel, G.: Boží pomsta – křesťané, židé a muslimové znovu dobývají svět*, Atlantis, Brno 1996
- *Sprinzak, E.: Brother against Brother – Violence and Extremism in Israeli Politics*, The Free Press, New York 1999
- *Sprinzak, E.: The Ascendance of Israel's Radical Right*, Oxford University Press, Oxford 1991
- *Tureček, B.: Nesvatý boj o Svatou zemi*, Knižní klub 2011

**Děkuji za
pozornost!**
